

SUUREN VALIOKUNNAN LAUSUNTO 1/2011 vp

Valtioneuvoston kirjelmä Euroopan komission lainsäädäntöehdotuksista Euroopan unionin ja euroalueen talouspolitiikan koordinaation te- hostamiseksi

Valtioneuvostolle

JOHDANTO

Vireilletulo

Suuri valiokunta on 10 päivänä kesäkuuta 2011 merkinnyt saapuneeksi valtiovarainministeriön 8.6.2011 päivätyn selvityksen jatkokirjelmäksi 2. VM 08.06.2011 asiassa U 34/2010 vp Euroopan komission lainsäädäntöehdotuksista Euroopan unionin ja euroalueen talouspolitiikan koordinaation tehostamiseksi ja samalla lähettänyt jatkokirjelmän perustuslakivaliokunnalle, valtiovarainvaliokunnalle ja talousvaliokunnalle mahdollisia toimenpiteitä varten. Valtioneuvosto on lisäksi antanut asiasta täydentävän selvityksen 13 päivänä kesäkuuta 2011 päivätyllä jatkokirjelmällä 3. VM 13.06.2011.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina
- ministeri Jyrki Katainen

- alivaltiosihteeri Martti Hetemäki, valtiovarainministeriö
- finanssineuvos Ilkka Kajaste, valtiovarainministeriö
- neuvotteleva virkamies Martti Salmi, valtiovarainministeriö.

Viitetiedot

Valiokunta on aikaisemmin antanut asiasta (U 34/2010 vp) lausunnon SuVL 9/2010 vp sekä jatkokirjelmästä 1. VM 12.11.2010 lausunnon SuVL 11/2010 vp.

Valiokunta on saanut valtiovarainvaliokunnalta ja talousvaliokunnalta kannanotot jatkokirjelmistä 2. VM 08.06.2011 ja 3. VM 13.06.2011 sekä perustuslakivaliokunnalta jatkokirjelmästä 2. VM 08.06.2011.

VALTIONEUVOSTON JATKOKIRJELMÄ

Ehdotus

Euroopan komissio antoi syyskuussa 2010 ehdotuksen talouspolitiikan koordinaatiota koskevaksi lainsäädäntöpaketiksi, jonka tarkoituksena on vakaus- ja kasvusopimuksen ennaltaehkäisevän roolin vahvistaminen, velkakriteerien operationalisointi, päätöksenteon tehostaminen

sekä uuden makrovakautta koskevan menettelyn käyttöönotto.

Asian valmistelu on varsin pitkällä. ECOFIN-neuvosto hyväksyi neuvoston työryhmätasolla saavutetusta tuloksesta yleisnäkemyksen maaliskuussa 2011. Maaliskuun Eurooppa-neuvosto sopi, että lainsäädäntöpaketti on osa laajempaa,

kokonaisvaltaista talouspoliittista strategiaa, johon on määrä palata uudelleen 24.6.2011 pidettävässä Eurooppa-neuvostossa. Jäsenvaltioiden tavoitteena on viimeistellä lainsäädäntötekstit Coreperissa 16. - 17.6.2011, jotta neuvoston yhteisymmärrys voitaisiin vahvistaa ECOFIN-neuvostossa 20.6.2011. Euroopan parlamentti äänestää asiasta 23.6.2011 ennen 24.6.2011 pidettävää Eurooppa-neuvostoa.

Valtioneuvoston jatkokirjelmissä kuvataan niitä talouspolitiikan koordinaation säädöspakettia koskevia avoimna olevia kysymyksiä, joista vielä neuvotellaan neuvoston, komission ja Euroopan parlamentin kesken. Näitä ovat erityisesti: eurobondit, liiallisten tasapainottomuuksien menettelyn ja käänteisen määräenemmistö päätöksen laajentaminen, eurooppalaisen ohjauksjakson kytkeminen lainsäädäntöön, taloudellinen vuoropuhelu, EU2020-tavoitteet, tilastoinstituutioiden itsenäisyys ja delegoitujen säädösten käyttö.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto katsoo, että neuvotteluratkaisun tulee tukea uudelle lainsäädännölle asetettua tavoitetta EU:n talouspolitiikan koordinaation te-

hostamisesta. Neuvottelussa vielä avoimna olevia kysymyksiä onkin syytä tarkastella nimenomaan tältä kannalta. Kysymys on EU:n ja euroalueen talouspolitiikan ja talouspolitiikan koordinaation uskottavuudesta. Lainsäädäntöpaketista on voitava sopia asetetussa aikataulussa, jotta paketti voisi astua pääosiltaan voimaan vuoden 2012 alusta.

Neuvottelujen lähtökohtana on ollut, että neuvostossa saavutettua neuvottelutulosta ei heikennetä. Valtioneuvosto toteaa, että ensisijaisena neuvottelutavoitteena on, että neuvoston yhteisestä kannasta pidetään kiinni. Neuvotteluisa tehtyjen muutosten tulee vahvistaa eikä heikentää talouspolitiikan koordinaatiota ja lainsäädäntöpaketin alkuperäisiä tavoitteita. Valtioneuvosto on kuitenkin valmis hyväksymään osan Euroopan parlamentin ehdotuksista osana kompromissia. Viime kädessä voidaan hyväksyä Euroopan parlamentin ehdotus, jonka mukaan indikaattorilistan yhteydessä käytetään delegoituja säädöksiä. Eurobondien osalta valtioneuvosto on valmis myöntymään, jonka mukaan komissiolle annettaisiin tehtävä tutkia asiaa.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Yleistä

Euroopan parlamentti esitti lähes 2 000 muutosesitystä komission esityksiin. Näitä ei ole aikaisemmin saatettu valtioneuvoston toimesta eduskunnan tietoon, vaikka muutosesitykset olivat pääosin tiedossa jo tammikuun lopulla ja niistä äänestettiin Euroopan parlamentissa maaliskuun alkuun. Vaikeimmat avoimna olevat kysymykset ovat lainsäädäntöpaketin sanktioasetuksiin sisällytetty käännetty määräenemmistö päätöksenteko, kysymys eurobondeista sekä päätöksentekojärjestelmä makrotalouden indikaattoritulostaulujen ja delegoitujen säädösten osalta.

Aikaisempiin lausuntoihinsa (SuVL 9/2010 vp, SuVL 11/2010 vp) viitaten suuri valiokunta toistaa myönteisen näkemyksensä ehdotettujen talouspolitiikan koordinaation tehostamisen keinojen tarpeellisuudesta ja yleisistä perusteista. Valiokunta yhtyy valtioneuvoston näkemukseen siitä, että on ratkaisevan tärkeää, että asiassa saavutetaan sellainen lopputulos, joka vahvistaa talouspolitiikan koordinaatiota ja uudelle lainsäädäntöpaketille asetettuja tavoitteita.

Suuri valiokunta arvioi, että oikein toteutettuna säädöspaketti tarjoaa mahdollisuuden palauttaa kansalaisten ja markkinoiden luottamus EU:n toimielinten talouspoliittiseen suorituskykyyn, ja pitää esitysten viivytyksetöntä hyväksymistä tärkeänä. Kaikissa valituissa ratkaisuis-

on painotettava EU:n ja euroalueen talouspolitiikan koordinaation uudistamiselle asetettuja keskeisiä tavoitteita, joita ovat vakaus- ja kasvuso-
pimuksen ennaltaehkäisevän osan vahvistaminen, velkakriteerien operationalisointi sekä jäsenvaltioiden makrovakautta koskevan uuden seurantamenettelyn vahvistaminen. Valiokunta pitää erittäin tärkeänä, että säädöspaketin valmistuminen ei viivästy sellaisten ehdotusten vuoksi, jotka eivät liity suoraan talouspolitiikan koordinaatioon vaan Euroopan parlamentin toiveisiin valta-asemansa vahvistamisesta.

Suuri valiokunta toteaa, että neuvottelut ovat varsin pitkällä ja tässä vaiheessa valiokunta katsoo perustelluksi ottaa jäljempänä kantaa vain kysymyksiin eurobondeista ja delegoiduista säädöksistä. Muilta osin valiokunta viittaa valtioneuvoston jatkokirjelmässä esitettyihin kantoihin niihin yhtyen.

Eurobondit

Suuri valiokunta katsoo, että Euroopan parlamentin ehdotusta eurobondeista ei voida hyväksyä. Valiokunta toteaa, että ehdotus on kaikissa muodoissaan rajattava ulos keskusteluista nyt käsiteltävään kokonaisuuteen kuulumattomana. Ehdotus unionin ja sen jäsenvaltioiden yhteisvastuullisesti liikkeelle laskemista joukkovelkakirjoista — eurobondeista — jäsenvaltioiden luotonsaannin välineenä ei liity millään tavalla komission ehdottaman säädöspaketin sisältöön tai tavoitteisiin. Eurobondeja voidaan pitää jopa komission ehdotusten tavoitteiden vastaisina, koska ne heikentävät yksittäisten jäsenvaltioiden vastuuta omasta rahoitusasemastaan ja laajentavat samalla perussopimuksille tuntemattomalla tavalla jäsenvaltioiden yhteisvastuuta.

Suuri valiokunta arvioi edelleen, että eurobondit edellyttäisivät hyvin vahvaa luottamusta jokaisen unionin jäsenvaltion sitoutumiseen perussopimuksessa sovittuihin terveen talouspolitiikan sääntöihin. Komission ehdotus lienee jo itsessään selkeä osoitus tämän luottamuksen puuttumisesta.

Delegoidut säädökset

Suuri valiokunta suhtautuu valtioneuvoston tavoin erittäin kriittisesti Euroopan parlamentin ehdotuksiin antaa komissiolle toimivaltaa vahvistaa SEUT 290 artiklan mukaisia delegoituja säädöksiä koskien asetusta makrotalouden epätasapainon ennalta ehkäisemisestä ja korjaamisesta. Euroopan parlamentin ehdotukset liittyvät liiallisten tasapainottomuuksien ehkäisemistä koskevaan uuteen menettelyyn ja siihen liittyvästä tulostaulusta ja indikaattorilistasta päättämiseen.

Lausunnossaan SuVL 11/2010 vp suuri valiokunta totesi, että "asetusehdotukseen makrotalouden epätasapainon ennalta ehkäisemisestä ja korjaamisesta liittyy edelleen epävarmuutta komission toimesta valittavien talousindikaattoreiden sisällöstä. Asetusehdotuksen mukaan poikkeaminen komission asettamista tunnusluvuista johtaisi puoliautomaattisiin sanktioihin. Asian jatkovalmistelussa olisi valiokunnan mielestä välttämätöntä, että komissiolle annettavan, talousindikaattoreiden valintaa koskevan toimivallan tarkkarajaisuutta lisättäisiin esimerkiksi ottamalla asetukseen esimerkkejä kysymykseen tulevista indikaattoreista tai edellyttämällä konsultaatioita ennen uusien indikaattoreiden käyttöönottoa."

Suuri valiokunta ei ole saanut lopullista selvitystä tästä kysymyksestä. Valiokunta toteaa kuitenkin, että maakohtaisien tulostaulujen ja niihin liittyvien ei-sitovien indikaattorien vahvistamisen on katsottava olevan täytäntöönpanonluonteista, jolloin siitä tulisi päättää komitologiamenettelyssä. Valiokunta painottaa, että SEUT 290 artiklan mukaisia delegoituja säännöksiä tulisi käyttää vain silloin, kun komissio valtuutetaan antamaan lainsäädännön luonteisia perussäännöstä täsmentäviä säännöksiä. Niiden käyttöä ei tule laajentaa ohi perussopimusten tarkoituksen ja kirjaimen.

Suuri valiokunta arvioi, että suhtautumista delegoituihin säädöksiin ei voida arvioida pelkkänä toimielimien välisenä toimivaltakysymyksenä, vaikka delegoitujen säädösten ehdottaminen johtuneekin Euroopan parlamentin pyrkimyksistä kasvattaa valtaansa perussopimuksia

muuttamatta. Valiokunta toteaa, että kaikissa ratkaisuisa on pyrittävä säilyttämään toimielinten välinen tasapaino. Toimivaltaa ei tule myöskään suoraan tai epäsuorasti siirtää jäsenvaltioilta unionille ja Euroopan parlamentille.

On muistettava, että SEUT 290 artiklan mukaiset delegoidut säädökset ovat uusi Lissabonin sopimuksella luotu asiaryhmä. Delegoitujen säännösten osalta päätöksentekomenettelyt ovat vasta muotoutumassa, joten käytännön kokemuksia jäsenvaltioiden mahdollisuuksista osallistua ja vaikuttaa päätöksentekoon ei juuri ole. Delegoitujen säästöjen säätämismenettely poikkeaa täytäntöönpanoa koskevasta komitologiamenettelystä, jossa komissiolla on oikeudellinen velvollisuus kuulla jäsenvaltioiden asiantuntijoita asian valmisteluvaiheessa.

Suuri valiokunta toteaa, että asian arvioinnissa on otettava huomioon myös ehdotuksen vaikutukset unionin jäsenvaltioiden ja unionin väliin sekä unionin toimielinten keskinäisiin valtasuhteisiin, joihin valiokunta kiinnitti huomiota jo lausunnossaan SuVL 9/2010 vp. Delegoitujen säännösten osalta Euroopan parlamentilla on huomattavasti enemmän valtaa kuin esimerkiksi komitologiamenettelyssä: sillä on mahdollisuus hylätä tai hyväksyä perusteluitta komission esitykset. Käytännössä sillä on siten varsin merkittävä neuvotteluasema suhteessa komissioon. Mikäli Euroopan parlamentin esitykset delegoi-

duista säädöksistä hyväksyttäisiin, merkitsisi tämä käytännössä sitä, että Euroopan parlamentti voisi yhdessä komission kanssa — ohi jäsenvaltioiden vaikutusmahdollisuuksien — sopia niistä talouden tunnusluvuista ja ei-sitovista indikaattoreista, joilla ohjataan jäsenvaltioiden talouspolitiikkaa.

Suuri valiokunta muistuttaa, että säädösehdotukset jo itsessään mahdollistavat puuttumisen jäsenvaltioiden suvereenisuuden ytimeen kuuluvaan talouspolitiikkaan. Tämän vuoksi kaikkiin toimivaltakysymyksiin tulee suhtautua erityisen suurella varovaisuudella. Euroopan parlamentin aktiiviselle osallistumiselle yksittäisten jäsenvaltioiden talouspolitiikan ohjaukseen on kaikissa olosuhteissa saatava kansalaisten hyväksymisen.

Lausunto

Lausuntonaan suuri valiokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan,

että eurobondeja koskeva ehdotus on kaikissa olosuhteissa hylättävä ja

että valitut päätöksentekosäännöt eivät saa johtaa jäsenvaltioiden valtaoikeuksien siirtoon Euroopan parlamentille.

Helsingissä 15 päivänä kesäkuuta 2011

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Erkki Tuomioja /sd	Kari Rajamäki /sd
vpj.	Antti Kaikkonen /kesk	Vesa-Matti Saarakkala /ps
jäs.	Juho Eerola /ps	Sari Sarkomaa /kok
	Pekka Haavisto /vihr	Kimmo Sasi /kok
	Jouko Jääskeläinen /kd	Jouko Skinnari /sd
	Pietari Jääskeläinen /ps	Lenita Toivakka /kok
	Timo Kalli /kesk	Tytti Tuppurainen /sd
	Miapetra Kumpula-Natri /sd	Sinuhe Wallinheimo /kok
	Jari Leppä /kesk	Sofia Vikman /kok
	Anne Louhelainen /ps	Anne-Mari Virolainen /kok
	Riitta Myller /sd	vjäs. Mika Lintilä /kesk (osittain)
	Mats Nylund /r	Jyrki Yrttiaho /vas.
	Tuomo Puumala /kesk	

Valiokunnan sihteerinä ovat toimineet

valiokuntaneuvos Peter Saramo
valiokuntaneuvos Anna Sorto.

ERIÄVÄ MIELIPIDE

Perustelut

Eurooppa-neuvosto ja unionin jäsenvaltiot ovat toimineet laittomasti, kun eivät ole noudattaneet perussopimuksen 125 artiklan säännöstä. Siinä nimenomaan kielletään jäsenvaltioita ja unionia ottamasta vastatakseen toisen jäsenvaltion sitoumuksista. Artiklan vastaisesti perustettiin erityisesti velkamaiden pahenevien ongelmien leviämisen pelossa Euroopan rahoitusvakausrahasto. Kuten suuri valiokunta viime vuonna totesi, kriisitilanteessa luotiin tilapäinen yhteisvastuun järjestelmä, joka sopii huonosti euroalueen säännöspohjaan. Tällä perussopimuksen vastaisella yhteisvastuujärjestelmällä ei myöskään saatu vakausta- ja kasvusopimuksen ehdot rikkoneita valtioita rahoittaneita pankkeja ja muita rahoituslaitoksia osallistumaan pelastusoperaation kuluihin, koska rahoittajien pääomariskit siirrettiin jäsenvaltioiden veronmaksajille.

Nyt käsitellyssä olevalla lainsäädäntöpaketillä EU:n talouspolitiikan koordinaation tehostamiseksi EU- ja euromaiden holtiton rahankäyttö aiotaan laittaa kuriin jälleen kerran lain ja asetusten voimin, vaikka Dublinin vakaussopimustakaan (1996) ei ole noudatettu. Uusi lakipaketti on susi jo syntyessään. Sen sisältö on täynnä epämääräisiä ilmaisuja ja tulkinnanvaraisuuksia, jotka lisäävät EU-byrokratiaa ja byrokraattien valtaa. Päätöksentekojärjestelmän valtasuhteet ovat sekaisin, eikä järjestelmä yksinkertaisesti ole toimiva. Lisäksi isot jäsenmaat hamuavat koko ajan lisää valtaa.

Lakipaketti sisältää yhden direktiivin ja viisi asetusta, joilla on tarkoitus saada jäsenmaiden taloudet tasapainoon. Direktiivillä luodaan kaiken kattavia ja moniselitteisiä ennuste- ja seurantajärjestelmiä, jotka jäsenmaat yhteisesti toteuttavat ja joita sitten valvotaan Brysselistä käsin. Lakipaketin pääperiaate on yksinkertainen — jos et ole kiltisti, maksat sakkoja.

Suomi on EU:n mallimaana noudattanut hyvin EU:n pelisääntöjä. Nyt meidän pitäisi sitten hyväksyä lakipaketti, jolla aletaan ohjata kansal-

lista taloudellista päätöksentekoa ja yhtenäistää budjettikehikkoja. Kuten valiokunta on todennut, ehdotetuilla toimilla on tarkoitus vaikuttaa jäsenvaltioiden julkistalouksien kokonaisuuksiin, mikä merkitsee puuttumista myös kuntien ja esimerkiksi eläkelaitosten toimintaan. Tätä perussuomalaiset eivät voi hyväksyä. Lisäksi velkakriisin varjolla EU yhä enemmän pyrkii säätelemään myös eri maiden vero-, eläke-, työllisyys- ja työmarkkinapolitiikkaa ja sosiaali- ja terveyspolitiikkaa sekä ajamaan julkisten palvelujen yksityistämistä/ulkoistamista.

Perussuomalaiset eivät hyväksy EU-byrokratian lisäämistä missään muodossa. Esitetyllä lakipaketilla valtaa siirrettäisiin taas kerran EU:lle ja heikennettäisiin mahdollisuutta omaan kansalliseen joustavaan päätöksentekoon. Tämän lakipaketin päällimmäinen tarkoitus on lisätä EU:n taloudellista uskottavuutta. Se on kuitenkin jo mennyt, ja tulevat ongelmat odottavat oven takana. Monilla maille on todellisia, lisääntyviä talousvaikeuksia, jotka johtavat velkaantumisen ja työttömyyden kasvuun sekä peruspalvelujen leikkaamiseen. On ilmeinen vaara, että Suomi joutuu jatkossakin antamaan turvaavia vakuuksia yhä heikommassa taloudellisessa asemassa oleville maille euroalueen vakauden ja taloudellisen uskottavuuden turvaamiseksi ja joutuu näin itse ilman omaa syytään maksumieheksi miljardien eurojen edestä.

Euroopan parlamentin tekemiä muutosesityksiä koskien eurobondien käyttöönottoa ja komission toimivallan vahvistamista delegoiduilla säädöksillä ei perussuomalaisten mielestä saa hyväksyä. Yhteisvastuullisesti liikkeelle laskettavat joukkovelkakirjat — eurobondit — vähentävät entisestään kunkin jäsenvaltion omaa vastuuta omasta taloudestaan ja lisäävät jäsenvaltioiden yhteisvastuuta. Tämä merkitsisi erityisesti Suomen kasvavaa vastuuta velkamaiden pahenevista talousvaikeuksista. Delegoitujen säädösten käyttöönotto merkitsisi sitä, että jäsenvaltioilla ei näissä asioissa olisi enää vaiku-

tusmahdollisuuksia. Euroopan parlamentti yhdessä komission kanssa päättäisi jäsenvaltioiden talouspolitiikan ohjauksesta.

Perussuomalaiset eivät hyväksy kansallisen päätösvalan jatkuvaa heikentämistä ja vallan siirtoa EU:lle. Tosiasiassa on käynnissä EU:n liittovaltion luominen eräiden EU-maiden talous- ja velkakriisin varjolla. Perussuomalaiset eivät hyväksy esitettyjä lainsäädäntöehdotuksia eivätkä EU:n perussopimuksen vastaisen yhteis-

vastuujärjestelmän luomista Suomen ollessa muiden maiden holtittoman taloudenhoidon maksumiehenä.

Mielipide

Edellä olevan perusteella katsomme,

että suuren valiokunnan olisi lausunnossaan tullut ottaa huomioon, mitä edellä on esitetty.

Helsingissä 15 päivänä kesäkuuta 2011

Juho Eerola /ps
Pietari Jääskeläinen /ps

Anne Louhelainen /ps
Vesa-Matti Saarakkala /ps